

Egiazko euskaldunak

Mme. HILLAU

MARIA, ama
MAIDER, auzoko adiskidea.
KATTALIN, Mariaren alaba.
Angles andre bat.

Lehen zatia

I

Sukalde batean Maria ari da talo egiten. Sartzen da Maider, oihal saski bat besapean.

MAIDER: Elaal or zituta, Maria?... non zira? (*gibelerat egiten ditu bizpahiru urrats, espalakoinen kentzeko*): Ai, eil espalakoin oik!

MARIA: (*talo egiten ari delarik aitzina*).
Uzkitzu, Maider, espalakoin hoik "soinean", ez dira gure etxean bazterrak ziratuak... Zato aintzina... ola-ola.

MAIDER: Ari zinen?

MARIA: Ba, ba, hemen ari naiz ene apairuaren moldatzen. Beti aste da jatekoarekin.

MAIDER: Ba, segur, hala da.

MARIA: Istantean goseak sartuko zaizkit, ba haurrak, ba gizonak, eta zerbait behar da heien asetzeko... Bainan, erra-na den bezala, talo jan eta talo lan da ardural...

- MAIDER: Alo, Maria, ez zaitela sobera arrangura! Etxe ona da, etxe ona, Mendigaratea; ez da ez lanik gabe egina hola-ko etxaldea... Ongi jan eta ongi lan da hemen... Zer diozu?
- MARIA: Ba, lehen ba, Maider! Bainan orai denborak itzulikatuak dira gogorkil!... Etxeko eta kanpoko manerak ez dira aparentziarik ere berdinak!
- MAIDER: *(oreari lotzen delarik).*
Ez, ez...
- MARIA: *(sua dabantalaz haizatzen du, taloak itzultzen ditu, beti erasian).*
Aditu duzuia zer dioten orai ere kazeta horiek?
- MAIDER: Ba, izigarri da zer pasatzen den Frantzia behere hoitan... Zer itzulipurdiak bazter guztietan! Egia erran, denak azpikoz goiti emanak dira gure gazte denboratik hunat... Sasoinak berak ez dira berdin. Orena ere iguzkia baino fiteago doa! Manera txarrak, manera txarrak, Maria!
- MARIA: Ba, eta heldu denborek ez dute iduri hobeak! Ala oraiko jendeak badu espantu; denak fiteago eta denak errazkiago egiten ditu bere ustez! Bizkitartean, deus ez doa hobeki!
- MAIDER: Errazu berriz, Maria! Soizu, beztitzeko manera bera ez den bada irri-egingarria! Soinekoak batean labur belau-netan gora..., bertzean luze herrestan... ez dakite gehiago beren burua nola apain!...
- MARIA: *(irriño batekin).*
Eta halere ezkontzak sekulan baino nekeago egiten... Mutxurdina tole... tole... eta kexu... kexu!...
- MAIDER: Ba, arrazoinekin, Maria! Eta... ez dira ez gero, oraiko mutiko gazteak ere mintza-errazak! Jauntxoak dira, jauntxoak!
- MARIA: Egia diozu, Maider. Dena pretentziona, gehienak! Lan gutixko eta josteta aunitz... Harat-hunat frango... oto eta abion! Fotbal eta nik dakita zer... Nehon ez dauzki...
- MAIDER: Ba eta aitaren aitzurra eta tresna zaharrak han zokoan herdoilduak!...

II

(Hainbertzenarekin etxeko alaba, Kattalin, sartzen da pegarra edo ferreta buruan).

KATTALIN: To, Maider!

MAIDER: Huna nun den Kattalin! Indarretan da hau! Airoski ekar-tzen duzu pegar hori, zuk, maitea?...

KATTALIN: Ba, ez da pisuia segurki... Loria da hunekin iturritat joaitea. Nun zabilta, Maider?

MAIDER: Hori, denbora eder hunekin behar nituela oihalak pentzean hedatu... Zer berri da, haurra, iturrian?

KATTALIN: Ba, berria frango, eta ez nolanhikoak!

MAIDER: Errazu fite, Kattalin! Zer nahi jakiten da errekan!

KATTALIN: (halako harridura batekin)

Txabaldinek kondatzen zuen Bordarian zer gertatzen zaioten! Ikaratzeko ere bada segur...

MAIDER: Ai, ei, haurra! Zer da ba?

KATTALIN: Arima erratuak ba omen dabilta gau guztiez tenore berean eta erraiten omen diote Pettani bortz mila libera ezar ditzala leihoan, heien zorren pagatzeko.

MAIDER: Jesus! Jesus! Eta orduan?

KATTALIN: Orduan, Pettanek, izitua, erran dio: "Ona balin bahiz, mintza hadi eta debruarena balin bahiz, aparta hadi!" (Emaztekiak izitzen dira).

MARIA: Gero, haurra? Hauxe da istorio ikaragarria!

KATTALIN: Sekulan baino arrabots gehiago aditzen zuen arratsetan, eta zer egin du Pettanek? Ezarri du, entsegu bat bezala, argi bat piztua leihoan.

MAIDER: Arima erratuak hil dio... bederen?

KATTALIN: Hiii!

MAIDER: Ah! Badakit ba, zer diren! Ezagutzen ditut segurki.

- KATTALIN: Biharamunean bola bat kafe-esne ezarri du eta laminak hurrupaka dena edan dio...
- MARIA: Zaude isilik, haurra! Arimak ez du hurrupatzen!
- KATTALIN: Ba, ama, ba... Aditu dute hurrupa...
- MAIDER: Ai, ei, Kattalin!... Jesus Maria!... Zaude Maria, bada bertzerik oraino!
- KATTALIN: Hirugarren arratsean Pettan gaizoak herri guztian bildurik bere zorren pagatzeko sosa, ezarri ditu leihoan bortz mila libera galdeginak.
- MAIDER: Eta?
- KATTALIN: Denak joan dazko, suzko usain bat uzten zuela. Iduri omen zuen tximista!
- MAIDER: (*zeinatzen delarik*).
Jainko zerukoa eta andre dena Maria! Ifernukoa zen!
- KATTALIN: Ba, ba, Maider! Jandarmak han dabilta geroztik eta istorio horrek ba omen du ba bertze segidarik... Bankako alde hortarat behar omen laike joan, ongi jakiteko zer pasatzen den!
- MAIDER: Ba, Baigorriko eskualde hortan gertatzen dira holako istorio hoik!
- MARIA: Guardia emazu, haurra! Eta ez sobera urrun hor gaindi egun hautan. Hor duzua bederen medaila benedikatua?
- KATTALIN: Ba, ama... Nahi nuke joan nik ere arratsean Gaxuxarekin. Arrabots hek nahi ditut aditu!
- MAIDER: Ez, Kattalin, ez joan, zer gerta erel... Izaitekotz ere joanen gira denak elgarrekin (*zutitzen da*) arrats batez... *Baina, baina hemen nago kalakan, eta ene linja hedatzekoa...*
- KATTALIN: Bego ene gain, Maider! Hedatuko dautzut nihorek: behar ditut gure mihiseak itzuli! Emazu saskia... Sarri arte... (*ateratzen da*).

III

- MAIDER: Milesker, Kattalin, Ah! zer perla zitudan; zui (*Mariarengana hurbiltzen da*). Zer neskato gisakoa! Merezki luke ba hunek ere hobeki ezagutua izaitea!
- MARIA: Ba! Arrazoin duzu, Maider. Erraiteko baizik ez da, baina nekez harrapa laike Lapurdin eta Baxenabarren Kattalinek bezalako kozina on eta garbirik egin lezakenik!
- MAIDER: Sinesten dut... Aitxita da segurki! Eta eskulan horietan ere arras abila duzu (*hurbilagotik eta apalago*). Ez duia oraino geroko manerarik, Maria?
- MARIA: Ba, frango gogoetatzen hasia niz eta bera ere iduri zait berantesten hasia daikela... Zer nauzu! Bakoitzak bere bidea segitu behar du! Ezkontzea ere ez da ez josteta! Baina ez egitea ere ilun... ilun!
- MAIDER: (*mezuka bezala*).
Hori, badakizua nik nola egin nuen ene afera... Joanes gaizoaren ezagutza (*begiak goiti*). Jainkoak duela bere lorian... Lurdako beila batean elgar errekontratu ginen... Egia erran, norbaitek hitz bat errana zautan ba, jadanik...
- MARIA: Ba, ba, bistan da... Pentsatzen dut ba nork... Soizu, soizul! Eta zu zoin ontsa erori, Maider! Halako gizon maite eta prestua zen, Joanes! Eta ardura trenpa onekoa!
- MAIDER: Ba... bazituen ba trenpe guztietarik!... Baina bego hortan! Joan diren arimak begaita bakean!... Beraz, erraiten nuen bezala, han berean Andre dena Mariaren aintzinean egin ginituen gure lehen aipamenak... (*gogoan nunbait ametsetan*).
- MARIA: Ah! Hortako duzu, Maider, zuk, holako debozioea harpe saindurat!...
- MAIDER: Ba, nik sineste gaitza harpe sainduan eta handik ardies ten sokaharria, behar ordu guztietan...
- MARIA: (*bere baitan deliberaturik bezala*).

Errazu, Maider, behar ginuke egin elgarrekin Lurdako piaia hori! Nihaur ere aspaldian burdin-bide hoitan ibiltzekoa niz!

MAIDER: Ba, ba, Maria, (*deplauki*) joan behar dugu!... Gurekin eramanen dugu Kattalin: horrek badu bidetan ibiltzeko usaia... Eta hiruek kartsuki galdeginen dugu haur horren beharra... Lorian ibili behar gira!

MARIA: Ba, ba, sasoineko lanak ere nunbait han ditugu... gure Piarres frango onean!... Ez dira gero memento guztiak berdinak harekin ere... Beldur niz hoberenean pasatuia dutan...

MAIDER: Ba... pasatzen zalote ba fitexko hoberen hura!...

MARIA: Bainan jatekoa prest balinbadu, ez da kexatuko! Utziko dakogu lapin saltsa on bat eginik, eta sotoko pasaia batekin ez da gaizki izanen!

MAIDER: Ez, ez (*irriz*) azken horrekin segurik, ez!... ha! ha! ha!... gure Joanes gaizoak ere egin du egon alde onik... ha! ha! ha!...

MARIA: Ba, gizontto horiek, hori dute beren Jainkoa! Ha! ha! ha!...

MAIDER: Emazte hok ere baditugu ba gure itzalak, Maria!

MARIA: Ba... begate horiek gure artean!

MAIDER: Beraz, Maria, joanen gira. Zaude, noiz?... Andre dena Maria agorrilakoa istantean dugu! edo delako "*Pèlerinage national*" hura ere!

MARIA: Justu! Erranen diot Kattalini... eta segur niz ez dela gibelatua izanen. Agian txantza on bat ekarriko dio.

MAIDER: (*bet-betan, jestu handi batzuekin*).
Ai, ei, ai, ei! Orai oroitzen naiz esnia suan utzia nuela... Pullita harrapatuko dut ene supazterra! (*lasterka ateratzen da*).

IV

MARIA: (*berriz lanari emanik*).

Ba, Maria ari da pitta bat ttipitzen! Ahazten du bere burua! Eta gehiago dena, berandu nabil nihaur ere ene lanetan! Ez da, ez da!... Goizetako kalakak ez du onik ekartzen (*Sua antolatzen du*). Berehala sartuko zaizkit gure jendeak eta sei talo baizik ez ditut oraino eginik... (*Sua dabantalaz haizatzen duelarik, oihala behehitzen dute*).

Bigarren zatia

I

Garako behatoki batean (3. mailako egongela), Pauen: Maider bidaiant-bezti: lehenagoko arropetan, zare eta parasol. Lehenik sartzen da. Bertzeak jarraituzen zaizkio.

MAIDER: Hemenetxe xarmanki izanen gira. Sar gaiten, zatoztel Jartzekoak ere baditugu (*behatzaileei bizkarrez paraturik, irakurtzen du*) "Salle d'attente", ba, hemen egoiten ahal girela erran nahi du.

Maider eta Maria biziki agradatuak dira "afixa" direlakoez eta goersten ere dituzte, erranez: "Zer baster ederrak!... Zer ote dira hok oro?"

MARIA: Ai, ei, Maider akitua naiz... Jar gaiten ixtant bat (*alkia xukatzen dute mokasenez eta arropak altxatzen*). Hauxe da errautsa! Arropa hoberen hok ez ginituzke behar zikindu... Ontsa ederra duzu segurki zure soineko hori, Maider. Damu laike funditzea...

MAIDER: Ba, esposekoa dut, ez da hori oraikoa! Bainan oihal fina zen. Joanes gaizoarekin erosi nituen joiak Donapaleun... eta ez nolanahikoak!

MARIA: (*abilki*)

Etxeko seme ona zen arras, naski...

MAIDER: (*arropari musu emanez*).

Ba! (*Izertia xukatzen dute, zintzaten dira: jartzen ere dira, Kattalin salbu: hau afixeri beha dago*).

MARIA: Zer ikusgarriak, Paue huntan: balio zuen segurki gelditzea!

MAIDER: Zer Jauregi ederra! Hor sortu erregeak nola zuen bada izena, Kattalin?

KATTALIN: Henri IV, Maider.

MAIDER: Justo! Henri IV... zaudel (*oroitzen da*) serorekin ikasia nuen ba haren istorioa (*leihakara hasten da lezione bat bezala erraiten*): "Henri quatre, aroi dé France, fils d'Antoine de Bourbon, roi de Navarre et dé Jeanne d'Albret était né à Pau..." A Pau, horra!... Gaineratekoa ahantzia dut... bertze gauza frango bezala. Zer nauzu... Ari gira gero ahultzen!

MARIA: Hauxe da ohako estanagarria zuen haurrak! Apo arma-tuaren karkasa da naskil...

KATTALIN: Ba, ama, ba "carcasse de tortue"...

MAIDER: Zeel Carpace, carcasse, ba... batetarat heldu da guretzat.

KATTALIN: Frango hiri pollit eta garbia da Paue, ama!... Bainan eskualdun guti hemen: Biarnes horiek beren bonet handiekin ez dira gure aldeko gizonak bezain pullitak eta erneak!...

MAIDER: (*Mariari ahapeka*).

Soizu, soizu, ohartua zaiku Kattalin ere... Ba... adinean da, egia erran...

MARIA: Zenbat denbora ote dugu hemen egoiteko?

KATTALIN: ... (*orenak emaiten dituzten agerien miazzerat doa*).

MAIDER: Denetan konprenitua da Kattalin hori; beharrik gurekin dugu... ni xifra andana hortan nahasten naiz... zu, Maria?

MARIA: Ba... bixta dut joana: ene lunetak gabe ez dut deus ikusten.

- MAIDER: Nik ikustea... egin nezake. Bainan xifra frantses hoietan ez niz trebe... Larri hoietan dut fitsik ez komprentitzen.
- KATTALIN: (*hurbiltzen delarik*).
Pau, midi 20, départ 55 Trente-cinq minutes...
- MARIA: Trentzen... zonbat da hori?
- KATTALIN: Oren erdi bat badugu hemen egoiteko.
- MAIDER: Trentzen-minit! Zendako ez ezar klarki "un demi heur"...? Zein bitxiak diren! Zer nahi gisaz, behar ginuke jan poxi bat, hementxe berean afaldu... Zer nahi pagatzen da gero hor gaindi! (*Zarea idekitzen du zerminta hedatzen...*)
- KATTALIN: (*ahalketurik*).
Ba, zare holk eta... hemen idekirik... Zer erran behar dute jendek?
- MAIDER: Zer!!! Beti hola zirezte gazte holk... denetaz ahalge...
- MARIA: (*zarea idekitzen duela*)
Nik badut xingar urineko hauta, har zazu, Maider... ogi hunekin...
- MAIDER: Ba gogotik (*zonbait ahamen jaten dituzte, isil-isila.*) Eta arno xuri huntarik behar dugu ttintta bat... heia, Maria!
- MARIA: (*xurga bat botoiletik hartuta*)
Hauta da!
- MAIDER: (*xorta bat lurrerat aurdikitzen du, eta edaten hasten da*).
Eta zuk, Kattalin, ez duzia nahi zerbait?
- KATTALIN: Ez, milesker, ez naiz ni batere gose... Emadazu otol etxeke udare on hetarik... egarria naiz.
- MARIA: Har zazu nahi duzuna, haurra! Jan zazu lehenik gasna ustel huntarik puxka bat, fruitu hoi en aintzinean.
- MAIDER: (*dena arta*).
Ez bazira soberarik ontsa, Kattalin, nik badut nihaurek egin "eau de noix" ene xakuzolan... Axkar-axkarra da, hilak pitz litio!
- KATTALIN: (*irriño batekin*).

Ez, Maider, "un digestif" da "eau de noix".

MAIDER: Hori, haurra, zerbait da on; dutan hura emaiten dut gogotik... nahl duenari.

MARIA: Kafia, han berean hartuko dugu bero-beroa.

II

Jaten ari direlarik, Angles andere bat sartzen zaiole, arrunt moda berri emana, kazetak eta potret ateratzekoa eskuak. Gure eskualdunek behatzen diote eta elgarrekin mintzatzen dira ahapetik.

MARIA: Bada jende bitxirik bazterretan!

MAIDER: Nungo motakoa dugu hau?

KATTALIN: Hau, angles horietarik da, ama... Ez zaiztela hola beha egon horri... (*Anglesa pipatzen hasten da*).

MAIDER: Pipatzen hasten zauku... Aho!...

MARIA: Ikusten da pollitik hemen gaindi! Gure Piarres beharrik ez da gurekin... Zer erran lezake?

MAIDER: Ba alafede... Eta alarmatua dago guri beha! Segur naiz gosea dagola... Ofrei zakozu, Maria, lukainka puxka bat...

KATTALIN: (*ahalkatua*).

Bego, ama, bego bere gisa...

MAIDER: *Prenez, Madame, peut-être vous aimez; c'est très bonne...*

ANGLESA: (*irriz*)

Ah, thank you very thank you...

MAIDER: Zer dio, haurra? Emazu, zuk arrapostua...

MARIA: *Qué vous êtes "angles", nous les sommes... bas-qualisses...*

ANGLESA: *Yes, I'm English, yes...*

MARIA: *Où vous allez, Madame?*

- ANGLESA: *A Lòrdes.*
- MAIDER: *Té, té, té... Comme nous, alors...*
- ANGLESA: *Yes, je ve vòir la gròotte et prier la Vierge.*
- MAIDER: *Girixtinoa da!*
- ANGLESA: *Trés jòli payssage les Pirinées... encore de la neige dans les montagnes..., môi faire ascension du pic de Gers dans le founiculaire...*
- MAIDER: *Zer erran nahi du azken hitz bitxi horrek?*
- MARIA: *Ba, nik konprenitu dut ba... Salvatore artio egonen dela...*
- KATTALIN: *Vous restez à Lourdes jusqu'a l'Ascension?*
- ANGLESA: *Yes, du pic de Gèdr, yes...*
- MARIA: *Oh! Quel longtemps!!!*
- MAIDER: *Debrintxoal! Badu, dudarik gabe sos ausarki, hoinbertze denbora hor gaindi egoiteko!*
- KATTALIN: *Ba, angles horiek sosdunak dire! (Maria eta Maider mezuka ari direlarik elgarrekin, Anglesa Kattalini hurbiltzen zaio.)*
- ANGLESA: *Vous jòli Basquesse, vouù permettez môi photographier vòus avec les Mesdemes.*
- KATTALIN: *Avec plaisir, Madame... Ama, potreta behar dauku atera... Xuti zaite...*
- MARIA: *(zarea etsi eta puxkak biltzen dituelarik).*
Zaude emeki, haurra. Errozu plantatu behar dugula polliki... Gure Plarres gaizoa kontesko izanen ahal da... (Orduan denak beren buruen arrimatzeari daude, mirailari beha, motoak xuxenduz eta hola... Azkenean, otarreak harturik eta parasolak ere gora emanik, plantatzera doatzi.)
- KATTALIN: *Ama, utzazu zare hori lurrean.*
- MARIA: *Ez, haurra, moltsa barnean dut.*
- KATTALIN: *Eta paisola alimale hoik hoin goral*

MAIDER: Paasola... bego hor! Seda ez dea? "Eau dé Cologne" xorta bat behar dugu... Orai errozu nunbait han girela. (Anglesa anartean bere potret ateratzekoa heinean ezartzen du).

ANGLESA: Très bien, joli groupe très typique. Souriez un peu!...(Gaztea aurreratzen da piska bat. Jar dezala euskal lepoko zapia)

MAIDER: Zer du oraino? Badu sino!!!

KATTALIN: Ni aintzinzatzeko... Maider!

MARIA: Alta, haurra, ni oin ttipikoa, hola gordeko nuzu... (hartan dira ezin antolatuz eta arrimatuxe orduko, kanpotik oi hu bat: "Lourdes, Tarbes, Igo arren!" (Berexten dira elgarretarik nor bere pusken biltzerat).

ANGLESA: Aô wait a little! Attendez un peu! sô pas pressez vo le train pas partir encore! Oh! Dommége! (Berriz elgarretaratzerat egiten dute, bainan badoatzi, arramantzan), O! stupidel C'était si pinttoresquel Les Basques ne pas vouloir manquer train Lôordes! Très amusant! (Orenari beatuta). Encore une petite minoutel Time is money. (Erreposki ateratzen da, bertzeak ez bezala).

Hirugarren zatia

(Igande arratsalde batean sukaldean mahaian jarrita kafea hartzen Kattalin zerbitzen)

MAIDER: (Mantila jaurtikiaz)

Zortzi egun jadanik gure Lurdeko plaia eginik dela. Nun ginen Maria, igandean tenore huntan?

MARIA: (erlojuari begira)

Bertzak... galbario hau... Hura da leku hunkigarria!...

MAIDER: (pietatez beterik)

Bal

KATTALIN: Eta arratseko "procession aux flanbeaux" delako hortan kantatu xaraniel hek... xirioak eskuan. Iduri zuen suzko

bide bat Bakoitza bere gisa ari da, bainan halere zer loria haren aditzak.

MAIDER: Egin ahalako bat egin ginuen ba guk ere... ni makursko zu Maria, zure boz ederrarekin ari eiren frango ontsa.

MARIA: Boz ederra; lehen ba! Orai galduxia dut.

MAIDER: Eta han da, han ikusten egiazko fedea.

MARIA: Ba ongi pentsatu dut gure Piarres ikusi ditudalarik arpe sainduaren aintzinean gizunek bi besoak kurutzean... elgarren beldurik eta ahalgerik gabe.

MARIA: (*gailetak eskainiaz*)

Har zazu bixkoxa huntarik Maider, ez zira Lurdeko apetitu hartan naski?

MAIDER: Ba zer nauzu, han pagatu zen hura jan behar zen (*Mariak bere eskaintzak berritzen ditu. Denak kafea dastatuz*) Egundaino ez dut Maria han bezalako otoitz kartsurik egin!

MARIA: Alo, Maider ikusiko dugu Andredena Mariari galdegin guztiak izanen ditugun?

MAIDER: (*misterioz eta maliziaz*)

Norat Joana dugu Kattalin? Ez dakit jada berri on zerbait ez ote duen izanik, ohartu naiz fakturaren tenorean ardua bortan dela!

MARIA: (*Irriño batekin*)

Agian ba Maider! Bada preseski zerbaino Ganix, Borda-xuarekin (mutiko bat gisakoa eta agradosa) (misterioz) hor zen plazan pilotan ari Kanboren kontra. Pasatu beharra omen da sarri... (*Kattalinekin baso ttipiak ekartzen ditu*)

MAIDER: Hautan zen zure kafesnea Kattalin!...

KATTALIN: Ba; eskualdunen kafea, pikor ainitz eta xiloría guti. Badakizu han hartzen dela urririk, berarik eta jarririk.

MAIDER: Hola ari gira segurki, haurra!... Delako "pic du Gers" haren gainean izan zinen zu *harrua*?

- KATTALIN: Oh! ah! xarmangarria da frango bixta eta zer bilakatu ote zen gure anglesa?
- MAIDER: Jainkoak daki nun dabilan eta gure potreta hek azkenian atera ote zituen bate?... ah! ah! ah!
- KATTALIN: Alta aski afera ibili zuen gu ezin askiantsa plantatuz!
- MARIA: Ba halafede hainbertze espantuen ondotik ez dugu gauza handirik atera harenganik... Zer tarrapatak!
- KATTALIN: Eta aitaren paisola ahantzen baiginuen, ama!
- MARIA: Jainkoak nahi eta... beharrik harrapatu ginuen!...
- MAIDER: Ez diozue erran bederen Piarresi?...
- KATTALIN: Ez, ez Maider, ez dira denak erran behar gizuneri... deus batzueendako gogorki samurtzen dire.
- MAIDER: Ba, ez dituzte ez gizon hoik ere denak erraiten...
- MARIA: Ez, ez...
- MAIDER: Nun duzu Kattalin, Lurdeko ura eman behar dautazu xorta bat behar orduetako.
(*Kattalin ur bila doa*)
- KATTALIN: Bea zein frexkoa eta garbia dagon.
- MARIA: Ba haurra, mirakuluzko ura, eri gaixoen erremediotan hoberena.
- MAIDER: "Hotel St. Sacrement" hortan ere, frango puliki ginen!... zer zen "après le bouillone" eman duten patizeria ura, ahantzi dut izena?...
- KATTALIN: "Bouxées a la Reine" erraiten zen Ama oroitzen gira, Graxanareri ezteletan berdinak jan ginituen. Bajoanan?
- MARIA: Ez batere ez niz oroit... Berdin du! Dudarik gabe onak ziren. Ezteletan ez da gauza onik biziki jaten. "Sauce" ura ez zen ohatik hain fina denak nahas nahas!...
- KATTALIN: Ez zen "poulette" handirik han Tattalin (*algarak*).
- MARIA: Karioxko denak... bainan zer nauzu gure piaia bakarretan etxeko andrean gisa behar dugu ibili ez dute gure ateraldiek etxea errekan emanen!

- MAIDER: Ez dugu arranguratzekorik, jende gisakoak dire, espele-tarrak eta badute hemengo jendendako beren izatea.
- MARIA: Eta neon ez zaiten bertzela ere antola jateko (*haserre*) Oroitzen zira gure arraultze egosien jaten hasita kanpoan, nola jin ziran Kin gizon kixkila bat "*Le passage libré si vous-plait*".
- MAIDER: Ez zuken barnea joana gurea bezala.
- KATTALIN: Kaxkita dun ari dela olko sin dire or gaindi...(*sic*) bizkitartean denek gure kaelua (*sic*) eta gure xakoa ezagutzen.
- MAIDER: Errazu berriz... Eskualdun modak ari omen diuzte hartzen denetan or gaindi?
- KATTALIN: Ba,... ba... bei sailhalak eta oro ballatzen dituzte. Eta gure makilak! Niun ez omen du parerik. Aita Sainduak berak ba du batño ederra, eskualdunek emana!...
- MAIDER: Aita Sainduak! Soizul biba hura...
- MARIA: Ba haurra, zer nahi gisaz Lurdeko ama Birjina eskualdunen alde da, heien beharrak ezagutzen ditu, ba arima-koak... ba gorputzekoak!...
- MAIDER: Arrazoin duzu, Maria (*zutitu eta hartzen du patarrez betetako basoa*) eta oraino elgarrekin eginen dugu agian Lurdeko beila. Trinka dezagun!!!
- MARIA: Eta zu Kattalin, en "*voyage de nocè*" joanen zira Lurdesa eta orduan oroituko zira Mainerrez.
- KATTALIN: Bistan dena da ama. (*Ganix pilotaria sartzen da partida jokatzetik. Kattalin aurreratzen zaio*)
- GANIX: Arratsalde on andreak.
- MARIA: Bai zuri ere.
- MAIDER: (*harriduraz*).
- KATTALIN: (*Ganixengana hurbiltzen da*)
Ama horra nun den Ganix, ezagutzen duzu. Pilota partidatik landa heldu da ixtan bat pasatzerat eta... gure ikusterat.

- MARIA: Sar zaitte, sar zaitte eta jar, zerbait hartuko duzu gurekin. Piarres ere sartuko da fitexko mus partidaren ondotik.
- KATTALIN: (*garagardo baten bila doa*)
- MAIDER: Ba igande guztiz elgarretarazten dire bezperak ondoan Elixaa Urutzalde Piarres eta zuen nausia Menttako ostatu hartan.
- GANIX: Ikusiak ditu partidaren ere egin duzketen pario frango.
- KATTALIN: Irabazi duzun dudarik gabe?
- GANIX: Ba, bainan lanik aski ukan dugu. Ixtebe itzea zuela arrangura zen eta niaur errebesiau (*sic*) ez nintzen. Ix-tant guztiez berdin ados, ezin jakin norat egin behar zuen partidak. Azkenian nolazpeit joan dugu.
- KATTALIN: Noiz ari ziezte berriz.
- GANIX: Donapalen dugu errebaia igandetik zortzi; junen zira Kattalin?
- KATTALIN: Amak uzten banu gogotik, maite dut biziki pilota partida.
- MAIDER: Eta pilotariak ere ba (*maltzurki*). Hola uzten zituztet. Ilun ezkila dugu istantean. Jainkoak dizula gau un; igande artio, egon gostuan (*badoa*).
- MARIA: Ba jainkoak nahi badu.
(*Etxeko neska-mutilak sartzen dira:*
14 à 15 urteko neskatoa.
19 urteko mutila.
8 urteko haurra.
Antzokian mugimendu nahasiak eta bat-bateko sarrera)
- KATTALINEK Ganixi: Horra ene anala-arrebak ongi jostaturik heldu (*aurkezten ditu*) Josepa (*badugu segurki hunen beharra ttipi honen hobe gobernatzeko*) Xalbat, Antton eta gure atxaurra(*sic*), Margaita.
- GANIX: Erneak dire segurki.
- MARIA: (*neska-mutilei*).
Kasu eman duzue zuen zapatta berrietara?

- UMEAK: Ba, ama ez gira sobera ibili. Kantuz ikasten ginen Jaun Bikarioarekin.
- MARIA: Eremazkitzu Josepa, soineko horien kentzerat.
- TXIKIENAK: Ni ari izan niz ekoka(sic) emaiten!
(Badoaz)
(Piarrés sartzen da .Agur).
- MARIA: Hor zira Piarres, zure bea gianuden (*aurkezpena*) Ganix da, hemen Kattalin agur baten egitera jina pilota partida ondoan. Ezagutzen duzu Bordaxuriko semea?
- PIARRES: Mundikez orai, orai, zure aitarekin nintzen.
- GANIX: Segitu duzue gure partida. Ixtebek ez du Jokarik egin, petoa ba, nahi bezenbat!!!....
- PIARRES: Bertze aldian hobeki joanen zaite.
- GANIX: Ba, Donapaleun, jinen zaizte zuek ere baduzue han naski jendekia axketalepo! gure adixkideak ere dira (*aire bitxiaz Kattalini begira*) behar ginenke nunbait elgar aditu.
- KATTALIN: (*Apur bat haserre amari diotsa*) Erran dautzut ama, zer diren gure ideak.
- MARIA: Ba haurra eta anitz gustantzen zait elgar konpreni dezauden.
- PIARRES: Zer dal ... zer?
- MARIA: Ba, Piarres Ganixek gure Kattalin maite du eta gure semetako behar dugu hartu.
- PIARRES: !!!!!!!!!!!!!!!
- MARIA: Lagun segur bat behar duzu Piarres hemendik goiti eta Mendarotiari eman behar diozu segia. Ganix izanen da hemengo nagusi gaztea, zuk nahi balin baduzu!
- PIARRES: (*keinu zirikatsuz*)
Pilotariak ez dio aitzurrari eskerrik.
- GANIX: Pilota maite dut ba, bainan lurra maiteago, zer da kanpoa bezain ederrik? Zer loria iguzkia jeki orduko landarat joitia xariarekin batean xixtuz... eta bihotza arin! ni

- estekatua naiz lurrari mahatsa aienari bezala, eta ene begiek laket dute ikustea zirukoigarraren (*sic*) pean alar aberato bat eta artalde eder bat. Pilota uzten dut igande arratsaldetako.
- PIARRES: (*eskua emanaz*).
Zu bezalako bat behar dut gure etxean.
- MARIA: Izan urus haurrak eta segi beti eskualdun zaharren saila.
- KATTALIN: (*aita eta besarkatuz*)
Mil esker aita, mil esker ama.
- GANIX: Biba, beraz, egiazko eskualdunak.
- PIARRES: Zaharrak eta gazteak.
- MARIA: Hemendik aintzina Donibanen eta bertzetan ahal bezain guti mutxurdin eta donado egon dadiela.
- KATTALIN: Halabiz.
- MARIA: (*irriño batekin*)
Agian ba Maider, lxo, lxo ora Kattalin.
- KATTALIN: Bistan dena da amal
- MAIDER: Ba egon beti haurra egiazko eskualdun. Zure ama eta Maider bezala.
- KATTALIN: Biba bera egiazko eskualdunak (*basoa jasotzen du*).
- MAIDER: Zaharrak eta gazteak!...
- MARIA: Eta hemendik aintzina Kanbon eta bertzetan ahal bezin guti mutxurdin eta dondado egon dadiela!
- MAIDER: Halabiz.
- IRUEK (*jendeari begira eta edalontzia jasoaz*)
- ZUEN OSAGARRIARI ON DAIZILA.

AMAI